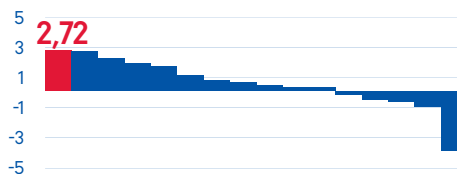

INFO JA SIDE

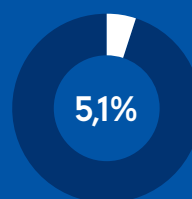
Kõrge lisandväärtuse ja kasvava hõivega valdkond, mille pakutavad lahendused on aidanud teiste valdkondade ettevõtetel viiruskriisis tööd ümber korraldada. Kriisi tegelikud mõjud valdkonnale võivad avalduda alles järgmise aasta esimesel poolaastal, kui käimasolevad projektid hakkavad lõppema. Uusi äri võimalusi võivad pakkuda digitaliseerimise kiirenemine ja rohepööre.

KRIISILE VASTUPANUVÕIME INDEKS

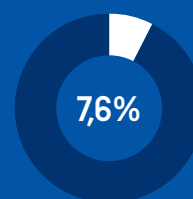
(-5...+5)

OSATÄHTSUS
TÖÖHÖIVES
(2019)

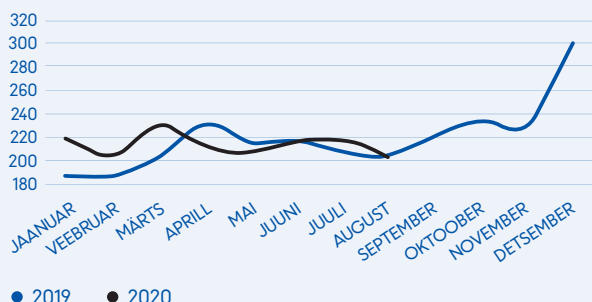

OSATÄHTSUS
LISANDVÄÄRTUSES
(2019)

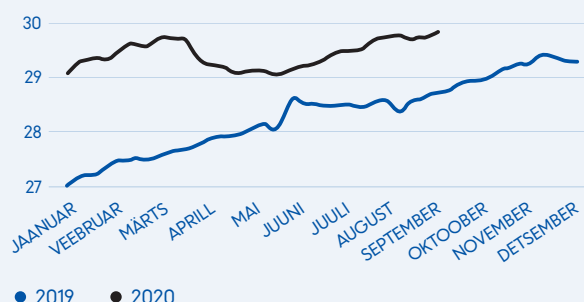
ETTEVÕTETE KUUKÄIVE, 2019-2020

DEKLAREERITUD KÄIVE, MILJONITES EURODES

TÖÖSUHTED KOKKU, 2019-2020

DEKLAREERITUD TÖÖSUHTED, TUHANTES

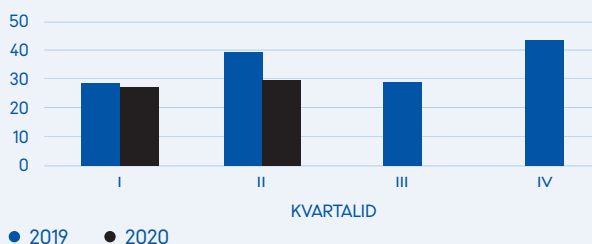

KUUKÄIBE MUUTUS ALLHARUDE KAUPA, 2020 VÕRRELDES 2019. AASTA SAMA KUUGA

HARU / KUU	JAANUAR	VEEBRUAR	MÄRTS	APRILL	MAI	JUUNI	JUULI	AUGUST
TELEKOMMUNIKATSIOON	9,4%	8,5%	3,5%	-20,7%	4,4%	-2,0%	5,0%	2,0%
PROGRAMMEERIMINE, KONSULTATSIOONID JMS TEGEVUSED	25,1%	11,9%	24,8%	5,8%	1,8%	5,9%	11,8%	1,8%
INFOALANE TEGEVUS	11,8%	12,7%	15,1%	5,0%	-2,6%	8,6%	6,1%	-9,0%

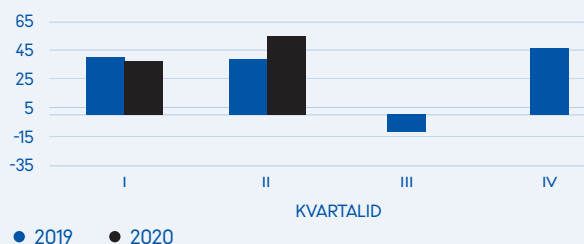
ETTEVÕTETE INVESTEERINGUD MATERIAALSESSE PÕHIVARASSE, 2019-2020

MILJONITES EURODES

ETTEVÕTETE KOGUKASUM (-KAHJUM), 2019-2020

MILJONITES EURODES

VIIRUSKRIISI MÕJUKANALID

- Kriisi mõju sektorile lühiajalises vaates pigem positiivne — kaugtöö esiletõus ning kontaktivabade lahenduste otsimine suurendas IT- ja sideettevõtete töömahtu.
- Liikumispiirangud muutsid keerulisemaks uute lepingute sõlmimise, eriti konservatiivsematel eksportturgudel ning raskendasid IT ja telekommunikatsiooni taristu hooldamist (vajalik eeldus kõigis teistes sektorites kaugtööd tegevate töötajate jaoks).
- Hiina tehaste sulgemine ja logistikaahelate katkemine põhjustas raskusi IT-taristu ja sidesüsteemide remontimiseks vajalike seadmete tarnimisel. Esmavajalik remondivahendite varu oli siinsetel ettevõtetel olemas ning suuremaid probleeme õnnestus vältida.
- Sõltuvalt klientsektoritest on info ja side valdkonnas nii võitjaid kui kaotajaid. Hästi läks kaugtöö lahendusi pakkuvatel ettevõtetel, raskustes olid kriisist enam mõjutatud valdkondadele teenuseid pakkuvad ettevõtted, näiteks lennunduse tarkvara arendajad. Töötajaid koondati vähe, pigem on kasutatud kriisiperioodi töötajate üleostmiseks.

STRATEEGIAD KRIISI ÜLEELAMISEKS JA TULEVIKUS

- Töötajad suunati kaugtööle.
- Otsesuhtlus Siseministeeriumiga, et tagada spetsialistide liikumisvõimalused üle riigi (nt arvutite/töökohtade hooldus, tugijaamade remont, sidemahtude suurenemisega seotud tööd).
- Erilahendused väga spetsiifiliste oskustega inimeste kohale toimetamiseks välisriikidest.
- Võimalusel eelistati Eesti ettevõtete vajalike sisendite soetamisel.
- Suurenes kohaliku turu tähtsus müügikäibes.
- Aktiivne uute klientide otsimine välisturgudel virtuaalkanaleid kasutades.

TEGURID, MILLE OSAS VALITSEB TULEVIKUS SUUR EBAKINDLUS

Teiste sektorite kui potentsiaalsete klientide käekäik ja sellest sõltuv investeringute tase IKT-sse

Isikuandmete kaitset puudutavad regulatsioonid

Välistöõjõu ja -üliõpilaste vastuvõtu võimalused kui leevendus struktuursele tööjõupuudusele

VÕIMENDUNUD TRENDIDEGA SEOTUD ÄRIVÕIMALUSED JA RISKID

Sektorite ülene kontaktivabade lahenduste otsimine – kaugtöö esiletõus tähendab ärivõimaluste avardumist neid lahendusi pakkuvatele ettevõtetele, kasvab ka nõudlus e-poodide arenduste järele. Virtuaalkanalite kiirkorras juurutamine toob turule uusi kliente.

Sidemahtude oluline kasv – kodus töötavatele inimeste internetiühenduse tagamine on sideettevõtetele suureks väljakutseks. Sidemahtude kasv tõi kaasa investeringud tugijaamade ja ühenduste juurde ehitamiseks. 5G tehnoloogiate kasutuselevõtt lähitulevikus kasvatab sidemahte hüppeliselt.

Digitaliseerimine ja automatiseerimine – üks põhilisi strateegiaid kriisile reageerimisel erinevates majandusvaldkondades. Tootlikkuse suurendamise ja kasvavate tööjõukuludega toimetulemise kõrval muutus olulisemaks ka inimfaktoriga seotud riskide vähendamise aspekt. See trend kasvatab nõudlust info ja side valdkonna teenuste järele. Potentsiaalsete klientsektorite võimalus digitaliseerimisse investeerida sõltub majanduse üldisest taastumisest.

Rohepööre – säästlikud lahendused eeldavad sageli IKT sektori panust vajaliku tarkava arendamisel.

Suurem tähelepanu andmekaitse nõuetele – kümne aasta vaates suurenevad masinõppe võimalused erinevate teenuste osutamisel, kuid nende võimaluste ärakasutamist piiravad rangemaks muutuvad isikuandmete kaitse nõuded.

SEKTORI ETTEPANEKUD RIIGI TEGEVUSEKS, ET TOETADA ETTEVÕTETE PIKAAJALIST KONKURENTSIVÕIMET

- Meetmed tööstuse ja muude majandusvaldkondade digitaliseerimiseks.
- Investeerimine riigi IT platvormide uuendamisesse ja kaasajastamisesse.
- Inimeste (eriti spetsialistide) liikumispiirangute põhjalikum läbi mõtlemine ja panustamine EL-i ülese süsteemi loomisesse.
- Ettevõtete toetamine arendustöö tegemisel.
- Riigi tugi välisklientide leidmiseks. Selleks vajalik parem koostöö EAS-i ja Välisministeeriumi vahel.
- Kahanevates sektorites töötavate inimeste täiend- ja ümberõppe toetamine kasutades OSKA mudelit.

“ Kriis õppetunnina näitas seda, et Eestis tegelikult riik toimus. Tänu digitaalsele taristule kõik teenused, haridus, tervishoid toimus.